

НЕГАТИВНІ СТОРОНИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ У ШКОЛІ

*Мотузенко Н.Д., студентка (гр. КП-51, ФПМ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Полукаров Ю.О., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

За останні роки роль комп'ютерної техніки в освітньому процесі значно зросла. Відбувається поступова інформатизація навчального простору, коли інформаційні процеси стають однією з найважливіших складових навчання дитини. Все більше шкіл облаштовують кабінети сучасними персональними комп'ютерами, класи – інтерактивними дошками, закупають та встановлюють спеціально орієнтоване на певний шкільний предмет програмне забезпечення. Багато вчителів вже вміють застосовувати текстові та графічні редактори, шукати інформацію в Інтернеті, готувати презентації, працювати з електронними підручниками. В цілому здійснюється цілеспрямована підготовка вчителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках [1]. І хоча це досить нове явище для шкіл, проте воно сприяє виконанню головного завдання вчителів, а саме забезпечення умов для широкої міжпредметної інтеграції та індивідуалізації навчання. Та чи дійсно це добре постійно використовувати комп'ютери на уроках, чи це може нести в собі певну небезпеку?

На жаль, неправильна методика використання технологічних засобів сприяє відверненню уваги, зменшує необхідний рівень мотивації та, як наслідок, знижає результативність навчання. Причиною цього є надмірно насичене заняття, на якому увага учнів привернута не до змісту уроку, а на його форму подання. Цей факт було підтверджено багатьма дослідженнями, і виявлено, що оптимальну засвоюваність матеріалу можна досягти, тільки експериментуючи з відсотковим вмістом ІКТ занять. Це відношення залежить як від типу предмета, так і від викладача, та може сильно коливатися. Максимально підвищити рівень засвоєння матеріалу можна при веденні 20-25% уроків з використанням ІКТ, при чому для гуманітарних предметів підвищення рівня засвоєння матеріалу становить не більше 20%, а для предметів природничо-математичного циклу - не більше 40% [2]. Крім цього, використання ІКТ на предметах вивчення іноземної мови може навіть шкодити заняттю, бо через це втрачається час для відпрацювання навичок мовного спілкування.

На даний момент немає методичних посібників щодо використання ІКТ на уроках, не встановлені основні прийоми і методи роботи в даному напрямку. Вчителю доводиться інтуїтивно їх знаходити. При цьому для підготовки дійсно цікавого уроку йому необхідно шукати достовірну та актуальну інформацію, створювати різний дидактичний матеріал (тести, картки, самостійні та контрольні роботи і т.д.), а також комп'ютерні презентації-лекції. Вчителю доводиться постійно стежити за виходом нових програм-практикумів, навчальних і розвиваючих курсів. Крім того, необхідно регулярно давати учням

завдання, що вимагають застосування сучасних комп'ютерних технологій [2]. Все це потребує неймовірно багато часу та зусиль. Проте на сьогоднішній день в робочому графіку вчителя не передбачено часу на вивчення нової технології. Крім цього, не всі вчителі мають достатню комп'ютерну грамотність. В результаті використання ІКТ на уроках зводиться до показу презентації, в основі якої лиш прописаний текст та картинки до нього. Тобто комп'ютер застосовується як універсальне наочний посібник, замість того, створювати атмосферу, допомагати вчителю робити урок насиченим, яскравим, економити час при поясненні матеріалу, забезпечувати суб'єктивний контроль знань, навчити дитину самому робити висновки [3].

Використання комп'ютерів учнями при виконанні домашнього завдання також має свої мінуси. По перше, через надзвичайно великі розміри глобальної мережі та відкритий доступ до неї існує шанс знаходження недостовірної інформації. Це може призвести до засвоєння учнем невірної інформації, який в подальшому йому доведеться переучити. Більш того, велика кількість матеріалу може затягнути процес роботи. По друге, при виконанні домашнього завдання за допомогою Інтернету учень зазвичай пропускає етапи осмислення, аналізу, відбору цікавої і дійсно потрібної інформації і складання свого варіанту повідомлення. Тобто процес підготовки домашнього завдання зводиться до простого накоплення фактичного матеріалу – скачування необхідної інформації [1]. Отриманий результат сприймається учнями як завершена робота, хоча навіть можливий такий варіант, що скачана інформація навіть не була хоча б один раз прочитана.

Додаткові складності виникають при відсутності у вчителів та учнів комп'ютера для домашнього використання. Для них повинен бути постійно відкритий кабінет інформатики (або методичний мультимедійний кабінет) з доступом до глобальної мережі Інтернет і консультантом-лаборантом. Дану роботу може виконувати координатор інформатизації освітнього закладу [2]. Проте далеко не в усіх школах відведено, час для самостійних занять у комп'ютерних класах, чи відведений час є не зручним як для учня, так і для учителя. Більш того, не всі школи мають кошти на комп'ютеризацію кабінетів.

Варто також розглянути й проблеми в технічній частині використання ІКТ. Проаналізуємо їх на прикладі найпоширенішого використання комп'ютера на уроці – застосування презентації. Отож, навіть якщо приготовлена хороша презентація по темі уроку (слайди прекрасно оформлені, записи і малюнки добре видно, слайд не перевантажений текстом і вони містять тільки необхідну інформація, все представлено наочно і барвисто), можуть виникнути наступні проблеми:

1. В будь який момент техніка може відмовити: згасне світло, не включиться вчасно музика, не спрацює анімація в зв'язку з різницею офісних програм [4]. Через наявність усієї інформації на комп'ютерному носії урок може бути зірвано у випадку, якщо вчитель не зможе усно розповісти матеріал з використанням класичного варіанту з дошкою.

2. Якість обладнання не завжди відповідає завданню уроку. Школи не можуть дозволити собі дорогі проектори. Якщо для уроку, математики колір об'єкта не важливий, то на уроці навколишнього світу дуже [4]. Через це матеріали, підготовлені до заняття, можуть бути непридатними для сприйняття дитиною.

І хоча ці дві проблеми розглянуто на прикладі презентації, вони можуть виникнути і при інших обставинах використання ІКТ: виконання самостійних і контрольних робіт на комп'ютері, використання кожним учнем спеціально коп'ютерної програми, тощо.

Відмітимо ще один недолік використання презентації на уроках. Деякі вчителі замість того, щоб пояснювати новий навчальний матеріал, змушують учнів просто переписувати інформацію зі слайда, причому іноді навіть не озвучуючи її. Іноді учні самі поспішають списати все, що є на слайді. При цьому повністю пропускаючи пояснення вчителя, які в результаті проходять даремно [1].

І звичайно не можна заперечувати, що постійне використання учнями комп'ютера, як на уроках, так і вдома може призвести до певних захворювань. Зрозуміло, що ніяких органічних захворювань очей тривала робота з комп'ютером не викликає. Єдина зміна, яку може відбуватися в органі зору в результаті такої роботи – це поява (або прогресування вже наявної) короткозорості [4]. Однак небезпечним є синдромом комп'ютерних очей, який викликає часта і тривала робота з комп'ютером. Це не який один певний стан: термін «синдром комп'ютерних очей» позначає весь спектр порушень, включаючи сухість, біль та ін. Причиною цього може бути різні фактори: постійний фокус зору на екрані, обмеженість руху очних яблук, велика яскравість екрану. Більш того, під час напруженої роботи на комп'ютері, коли потрібно зосередитися, людина «забуває» моргати. Це призводить до підвищеної сухості очних яблук. Крім цього, при роботі за комп'ютером поширеною проблемою є порушення постави і сколіоз. Причиною цього є нерухома поза, що призводить до ослаблення м'язового корсету хребта. А також зігнута спина, яку людина вигинає «колесом», якщо під час роботи за комп'ютером монітор розташований занадто низько [5].

В решті решт активне використання ІКТ на уроках також впливає на дитину і на психологічному рівні. Надмірне захоплення інформаційними, а зокрема, комп'ютерними технологіями дезорганізують дітей, відлучає їх нормально спілкуватися і може призвести до психологічних захворювань, аж до відходу в «віртуальну реальність». Через використання комп'ютерів як на уроках, так і при підготовці домашнього завдання впливає, що дитина цілодобово знаходиться за монітором. Вона приходить зі школи і насамперед сідає за комп'ютер. Дитина втрачає інтерес до інших занять. Весь свій вільний час вона бажає провести за комп'ютером і все менше прагне до спілкування з іншими [6]. В результаті чого виникає комп'ютерна залежність.

Отже, підсумовуючи усе вищесказане, можна з певністю сказати, що не дивлячись на безперечні переваги використання ІКТ на уроках дана технологія

має і ряд недоліків. Сучасні уроки повинні бути різними, поруч з передовими технологіями, які поки ще не достатньо відомі і вивчені, повинні стояти і класичні, перевірені часом. Більше того, учитель завжди повинен пам'ятати про те, що центром уваги на уроці є не сама презентація, як би красиво вона не була виконана і показана, а форми і методи навчання предмету з використанням тієї самої презентації. Головним в роботі педагога є результат – хороші знання учня, які можуть бути отримані, в тому числі і шляхом правильного підбору форм і методів навчання [4]. Варто пам'ятати, що життя безперервно рухається вперед, і не потрібно боятися нових технологій, а необхідно їх досліджувати і покращувати.

Література

1. Плюсы и минусы использования информационно-коммуникационных технологий на уроках в школе [Текст]: материалы XXV Ежегодной международной конференции-выставки, г. Москва, 6-7 ноября 2015 г.: тезы докладов / [З.Н. Ямалдинова]. – М.: МГУ им. М.В.Ломоносова, 2015. – В надзаг.: оргкомитет ИТО.

2. ИКТ на уроке («Подводные камни» использования) [Текст]: материалы интернет-конференции «Методическая служба – центр научно-методического сопровождения инновационной образовательной деятельности», р.п. Степное, 24 февраля - 3 марта 2009 года, тезы докладов / [Л.Г. Волгушова]. – В надзаг.: управление образования муниципального района Саратовской области.

3. ИКТ в початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xn--i1abbnckbmcl9fb.xn-->

4. Плюси та мінуси використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках в школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gym1577sv.mskobr.ru/elektronnye_servisy/blog/nasonova_svetlana_nikolaevna/plyusy_i_minusy_ispol_zovaniya_informacionno-kommunikacionnyh_tehnologij_na_urokakh_v_shkole/#

5. Вплив комп'ютера на здоров'я людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tiensmed.ru/programmer1.html#nov3>

6. Ознаки комп'ютерної залежності у дитини людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipsyholog.ru/osnovnye-priznaki-kompyuternoj-zavisimosti-u-rebyonka/>